

p u n t

Stageblunders

Stage bij Heineken

Sollicitatietips

Bekende oud-studenten

Inhoud

4 Pleidooi voor stage lopen

Grijp de kans om te falen

6 Solliciteren

'Een simpel cv in Word is achterhaald'

8 Stagevergoeding

10 procent van de studenten krijgt niks

9 Column: Vreemde taal

Isabel begeeft zich in de kantoorjungle

10 Als je je stage moet afbreken

'De eerste dag vertelden ze dat het bedrijf failliet was'

14 Afstuderen bij je eigen bedrijf

'Zorg voor een goede begeleider'

15 Column: OK boomer

De millennial pakt de macht

4

16

Colofon

Punt is een uitgave van Avans Hogeschool en wordt gratis aan studenten en medewerkers ter beschikking gesteld. De redactie werkt volgens beginselen van onafhankelijke journalistiek, zoals vastgesteld in het redactiestatuut. De redactie wordt terzijde gestaan door een Raad van Advies, die toeziet op de naleving van het redactiestatuut en fungeert als klachteninstantie.

E-mail punt@avans.nl

Hoofdredacteur Arold Roestenburg, 088-5257906, aa.roestenburg@avans.nl

Eindredacteur Suzanne Wolters, 088-5258882, sm.wolters@avans.nl

Redactie Breda Naz Taha, 088-5259137, n.taha@avans.nl

Anouk Zegers, icl.zegers@avans.nl

Hogeschoollaan 1 Breda, kamer HA008

Redactie Den Bosch Merel de Bruijn, 088-5258664, mk.debruijn@avans.nl

Sydney Douwes, 088-5255815, se.douwes@avans.nl

Onderwijsboulevard 215 Den Bosch, kamer OE002

Raad van Advies Hans de Brouwer, Mark Hasperhoven, Hans Pekaar

Postadres Postbus 90116, 4800 RA Breda

Landelijke nieuwsdienst HOP

Ontwerp en vormgeving Yashar van den Brandt, Nijmegen

www.yasharvandenbrandt.com, contact@yasharvandenbrandt.com

Fotografie Loet Koreman, Pleunie van Raak, Angeline Swinkels

Cover Loet Koreman **Covermodel** @rosalievdorst

Aan dit nummer werkten verder mee Heavenleigh Jeroense, Latifah Skenderovic, Maartje Soeters, Stefan van Teeffelen, Isabel Timmermans, Erwin Vrensen

Druk Canon

26

16 Ver van huis

Dani liep stage bij de minister-president van Tonga

24 Blunders

'Ik knalde vol tegen de glazen tussendeur'

26 Afstuderen

Een dikke scriptie schrijven is niet meer van deze tijd

32 Blijven plakken

Een baan overhouden aan je stage

36 Avans als stagebedrijf

De veilige werkomgeving van ICT-Support

38 Alumni

BN'ers die (niet) afstudeerden bij Avans

39 Checklist

Wat moet je regelen na je afstuderen?

38

32

Hé stagiair, grijp de kans om op je muil te gaan

Vroeger, zo wordt weleens gezegd, mochten stagiaires binnen de meeste organisaties alleen maar koffie halen en simpele klusjes opknappen. Maar anno nu doe je vaak het zelfde werk als betaalde collega's. Het is best eng om als jonkie in een bedrijf te stappen, maar het is misschien wel het leerzaamste wat je tijdens je studie doet.

In de eerste week van mijn allereerste stage bij een regionaal dagblad in een hyperwelvarend stukje Nederland, de Gooi en Vechtstreek, mocht ik als journalist in spe direct verhalen maken. Telefonische interviews, maar ook de paden op, de lanen in. Ga maar doen, werd er gezegd.

Ik kan me de eerste dag herinneren alsof het gisteren was. Misschien wel omdat ik per ongeluk ongeveer een halve liter heet water op de vloer van de bijkeuken morste, wie zal het zeggen? Tijdens de ochtendvergadering mocht ik onderwerpen pitchen in het bijzijn van al mijn nieuwe soort-van-collega's. Doodeng vond ik dat. Ik kampte met een acute spreekangst en kwam als gevolg daarvan nauwelijks uit mijn woorden. Gênante aangelegenheid, sommige collega's wierpen me een meelevende blik toe. Maar de kop was er in elk geval af.

Later werd ik in het diepe gesodemierd. Zo van: bel jij maar eens een rondje verpleeghuizen uit de buurt om te vragen of ze last hebben van personeelstekorten. Bellen op de redactie in het bijzijn van mijn collega's. Nog een drempel waar ik overheen moest. Ik zou graag zeggen dat het meeviel, maar opnieuw was het een ongemakkelijk tafereel. Terwijl ik met moeite uit mijn woorden kwam, voel ik me inwendig ineenkrimpen van schaamte: iedereen kon mijn moeizame gesprekken immers horen.

Zo waren er een hoop spitsen die ik moest afbijten, waarbij ik mijn comfortzone beetje bij beetje oprekte. Wat ik leerde van al die eerste keren, de fouten en het ongemak? Dat het daarna steeds makkelijker én leuker wordt en dat je groeit van die momenten. Zonder wrijving geen glans. Ik ben meerdere keren op mijn muil gegaan, maar als stagiaire kon ik me dat veroorloven. Jij ook, want niemand verwacht dat je precies weet wat je moet doen. Je bent er om te leren.

En bega je af en toe een flater, weet dan dat je niet de enige bent. Dat bewijzen de gezellige blunders op pagina 24 en 25. Daar klappen lotgenoten uit de school over de grootste fouten tijdens hun stageperiode. Bedenk ook: ooit kun je die blunders navertellen zonder ineen te krimpen van schaamte, net als ik nu. En dan zul je denken: verrek, ik ben zo gegroeid sindsdien!

Tekst Naz Taha

Illustraties Heavenleigh Jeroense

Behalve af en toe op je muil gaan, is het slim om met zoveel mogelijk collega's te kletsen. Je kunt erg veel leren van de loopbaan van anderen. Bovendien is het altijd handig als je mensen kent binnen een groot bedrijf. Wie weet kunnen zij ooit nog iets voor jou betekenen, zie het als een kans om te netwerken en een goede indruk achter te laten. Op je stage leg je meestal namelijk de kiem voor je verdere loopbaan.

En dan zijn er natuurlijk de open deuren, waar je misschien zo doorheen loopt: wees voorbereid, kleeft je gepast, kom op tijd, scroll niet de hele dag door je Instagramfeed (behalve als het je werk is), meld je niet ziek omdat je een kater hebt en stel vragen als je niet begrijpt wat de bedoeling van een opdracht is. Het laat zien dat je betrokken bent bij je werk. En bedenk: als je doet alsof je alles al weet, leer je niks.

Wees zichtbaar, neem initiatief. De meeste bedrijven staan open voor goede ideeën van stagiaires. Voel je niet het broekie, maar bedenk dat je jong bent, en daarom misschien wel innovatiever dan de oude, soms vastgeroeste garde.

Je stageperiode is er een van buffelen, wekkers die te vaak te vroeg afgaan en meedraaien in de ratrace. Maar aan het einde van die periode koester je het studentenleven alleen nog maar meer. Want wat is de vrije tijd die je als student doorgaans hebt lekker vergeleken met het leven als een fulltime loonslaaf.

Heb jij die loeizware stageperiode achter de rug? Speel dan de bingo met geijkte stageclichés op de achterpagina. Veel leesplezier!

‘Als je doet alsof je alles al weet, leer je niks’

Zó bemachtig je die droomplek

Tekst Merel de Bruijn

Expert en docent Human Resource Management, Lilian Koemans, deelt do's en dont's rondom solliciteren. Van zoektocht tot gesprek. "Dat zelfvertrouwen komt vanzelf zodra je beseft dat je goed voorbereid bent."

Van tevoren

Zorg voor een up-to-date LinkedIn-profiel

Dat is niet eens meer een kwestie. Een profiel op LinkedIn is de standaard. Sommige studenten denken dat het alleen relevant is als je al veel werkervaring hebt. Maar dat hoeft niet. Deel bijvoorbeeld een update over het laatste project van jouw projectgroep en welke rol jij daarin had. LinkedIn is er niet specifiek om te laten zien dat je al jarenlange werkervaring hebt, het is een middel om te laten zien waar jij goed in bent.

Personaliseer je cv en motivatiebrief

Een standaardbrief is een no go! Pas je brief én cv aan voor elke vacature en licht dingen uit die voor die specifieke functie van belang zijn. Om aan het werk te komen bij dat ene bedrijf, moet je zorgen dat je eruit springt en bepaalde eigenschappen en competenties net anders uitlichten dan bij een andere vacature.

Of nog beter: maak een korte video ter introductie van jezelf om op te vallen tussen andere kandidaten.

Je cv vormgeven

Word heeft makkelijke sjablonen om je cv net wat mooier vorm te geven. Of kijk eens op Canva, een online grafisch programma. Het hangt natuurlijk van de sector en het bedrijf af. Voor de ene sector is een creatief vormgegeven cv belangrijker dan voor de andere. Maar een simpel rijtje in Word is achterhaald.

Check grondig je online aanwezigheid

Heb niet de illusie dat bedrijven je niet googelen. Open eens je Facebook-pagina. Wat jij dan ziet, ziet een potentiële werkgever ook. Kijk sowieso alleen al eens naar je profielfoto's, van Facebook tot WhatsApp. En foto's in je zwembroek of bikini op een openbaar Instagramaccount? Je zet een beeld neer van jezelf. Gewoon niet doen.

Maak geen taalfouten!

Laat iemand uit je omgeving áltijd, maar echt altijd, jouw brief en cv nakijken. Niet alleen op taalfouten, maar ook inhoudelijk. Herkent diegene jou in de motivatiebrief?

Als je op gesprek mag

Verricht goede research naar het bedrijf

Stel je hebt een droomplek op het oog en je mag uiteindelijk op gesprek. Zorg dat je goed voorbereid naar binnenstapt. Dat doe je door te kijken naar de kernwaarden van het bedrijf. Waar staat een organisatie voor? Past dat ook bij jou? Ga van tevoren na wat voor bedrijf en cultuur bij jou past. Je wilt werken waar jij het naar je zin hebt en waar jij je kunt ontwikkelen.

Maak jouw sterke punten en valkuilen voor jezelf inzichtelijk

Een goede voorbereiding betekent ook dat je jezelf goed kent en bewust bent van je handelen. Wat zijn jouw sterke punten? En waar ben je wat minder goed in?

Die minder sterke punten kun je weer oppoetsen. Maar: wees wel eerlijk en zeg niet dat je iets kunt of beheerst als dat niet het geval is. Als je aan het werk gaat, val je binnen de kortste keren door de mand. Geef tijdens een gesprek aan dat je bepaalde dingen nog moet leren.

Voorkomen

Kleding is ook héél belangrijk! Geen kapotte kleding, ongestreken overhemden, gekreukelde jurkjes of rokjes of afgetrapte schoenen. Realiseer je dat je met jouw kledingkeuzes een bepaalde uitstraling hebt. Dat geldt ook voor zichtbare piercings en tatoeages. Besef dat niet iedereen daar oké mee is en accepteer dat ook.

Tot slot: shine

Wees op tijd, lach, toon interesse. Wees jezelf. Trek geen façade op, daar prikt iedereen doorheen. Dat zelfvertrouwen komt vanzelf zodra je beseft dat je goed voorbereid bent. En, een beetje spanning hoort erbij.

Feiten en fabels

Soft skills zoals gespreksvaardigheden zijn super belangrijk. Ook, of juist, voor technische studenten. Recruiters kijken al lang niet meer alleen naar wat je kunt, maar ook naar wie jij bent. Past jouw persoonlijkheid bij de organisatie en het team? Dan ben je eerder geschikt dan wanneer dat niet het geval is.

Studenten denken dat wanneer ze een oproep voor een vacature op LinkedIn of Facebook plaatsen ze actief op zoek zijn. Maar het is eigenlijk een heel passieve manier. Als je sturing wilt geven aan je loopbaan, moet je niet wachten tot de werkgever jou haalt. Het is veel effectiever én pro-actiever om direct iemand bij een gewenst bedrijf te benaderen. Dan laat je meteen een goede indruk achter en je bent aan het netwerken.

Veel mensen maken de fout om hun cv te beginnen met de oudste werkervaring. Begin met je jongste ervaring. En laat irrelevante informatie achterwege. Zo zag ik ooit een cv met de geloofsovertuiging en het aantal kinderen aangegeven.

En bijbaantjes? Dat hangt echt af van hoe je het presenteert en waar je solliciteert. Maak het zeker niet uitgebreid, maar licht de gerelateerde competenties wel uit. Denk aan: klantgerichtheid, punctualiteit en verantwoordelijkheid.

Stagevergoeding

Tekst Merel de Bruijn
Foto Pixabay

Op zoek naar een stage? Dan is een lekkere stagevergoeding natuurlijk mooi meegenomen. Maar de verschillen zijn groot. Niet alleen tussen de sectoren, ook tussen de provincies.

Stagebedrijven zijn wettelijk niet verplicht om hun stagiairs een vergoeding te geven. "Bij een stage ligt de nadruk op het leren", geeft het Rijk aan. Daardoor kan het zijn dat jij voor jouw afstudeerstage honderd euro per maand krijgt, maar jouw medestudent bij een grotere organisatie tot wel vijfhonderd euro.

De gemiddelde stagevergoeding loopt elk jaar iets op:

	2016	2017	2018	2019
	€286	€293	€317	€326

Toch zijn er nog studenten die géén vergoeding krijgen: 10 procent zelfs.

Ook verschilt de stagevergoeding per sector.

De top 5:

Finance	€ 402
ICT	€ 373
Techniek.....	€ 359
HRM	€ 329
Bedrijfskunde	€ 316

De meest opvallende stijging vond plaats in het onderwijs: daar steeg de gemiddelde vergoeding van **309** naar **445** euro, volgens een onderzoek van carrièresite magnet.me.

En dan verschilt het ook nog eens per provincie:

Zeeland	€ 267
Noord-Brabant	€ 318
Limburg	€ 311
Zuid-Holland	€ 324
Utrecht	€ 340

Gelderland	€ 337
Overijssel	€ 307
Flevoland	€ 342
Noord-Holland	€ 336
Drenthe	€ 143
Groningen	€ 325
Friesland	€ 422

Opvallend genoeg blijkt uit de stagemonitor dat er een behoorlijk verschil zit tussen de vergoedingen voor mannen en vrouwen, zo'n 38 euro gemiddeld:

VROUW	MAN .....
€303	€341

Wo-studenten krijgen gemiddeld 50 euro vergoeding meer dan hbo studenten:

HBO	WO
€319	€369

Mbo-studenten krijgen nog minder: zij ontvangen gemiddeld **227** euro, blijkt uit cijfers van uitzendbureau Young Capital.

Voor een meewerkstage ontvangen studenten gemiddeld **315** euro per maand. Studeer je af? Dan ligt je stagevergoeding rond de **369** euro, blijkt uit de Nationale Stagemonitor. De vergoedingen voor een afstudeerstage fluctueren volgens magnet.me tussen **227** en **454** euro bruto per maand.

COLUMN

Vreemde taal

In mijn derde jaar op Avans heb ik een halfjaar stagegelopen bij de Rabobank. Er ging een nieuwe wereld voor me open, letterlijk. Het kantoorpand, de mensen, de kleren, het eten en de taal. Vooral dat laatste aspect heeft indruk op me gemaakt. De taal die gesproken wordt op een kantoor is een taal apart. Althans, zo ervaaarde ik dat destijds als 19-jarige stagiaire.

Het begon al op mijn eerste stagedag. Ik kreeg via Outlook een uitnodiging voor een 'bila'. Een docent van Avans had ons al voorbereid dat de kans groot is dat we op stage een 'bilateraal overleg' zouden krijgen. In normale woorden: een gesprek tussen twee mensen, een gesprek onder vier ogen. Mensen 'bilaën' heel wat af gedurende de dag. Maar dan, next level, een week later stond er 'trila' in mijn Outlookagenda. Je kunt hem zelf al wel invullen: een bila maar dan met z'n drieën. *Yeah right.*

Dus een gesprek wordt aangeduid met een bila of trila. De simpele termen 'nee' of 'iets afwijzen' weten ze op kantoor ook mooi te verwoorden. "Dit parkeer ik tot na het weekend". Of je gooit het gewoon bij een andere collega "over de schutting". Dat kun je als stagiaire natuurlijk niet doen, negen van de tien keer worden de vervelende taakjes bij jou "over de schutting gegooid". Had ik tijdens mijn stage maar een schutting gehad waarachter ik me af en toe kon terugtrekken van alle verbazingwekkende vakjargon. Maar dan moet je oppassen dat er niet tegen je schutting aan geplast wordt! Want ook dat vinden ze op kantoor fijn: "Iemand ergens een plasje over laten doen". Een hondenbenaming voor: iemand iets laten aanpassen.

Maar het is weer zover: ik mag mezelf opnieuw begeven in het kantoorleven. Ik begin namelijk met afstuderen! Alle kantoortaal heb ik onder de knie, dus ik kijk nergens meer van op (op het gebied van taal dan). Eigenlijk is er maar één zin die ik aan het einde van het hele 'traject' wil horen: "Je bent afgestudeerd!". Dát wordt mijn stip op de horizon.

Isabel Timmermans

vierdejaarsstudent Communicatie in Breda

'Vervelende taakjes worden bij jou over de schutting gegooid'

Een ellendige eerste stage-ervaring

Tekst Demi van Opstal
Illustraties Latifah Skenderovic

Je allereerste stage: nieuwe collega's ontmoeten, in de praktijk aan de slag gaan en de eerste kneepjes van het vak leren. Op dag één sta je met zweetende handjes voor de deur, maar uiteindelijk komt alles goed en is je stage een leuke en leerzame periode. Toch hadden deze studenten een allesbehalve makkelijk begin met hun stage.

Casus 1

Agressieve huurbaas

Martijn Polderman is derdejaarsstudent Informatica in Den Bosch en ging dit jaar voor het eerst op stage. “Ik heb gekozen voor het bedrijf Thales. Daar mocht ik aan de slag met augmented reality, waarbij je een virtuele werkelijkheid creëert. Aangezien Thales in Hengelo zit en ik een kamer heb in Den Bosch, ben ik op zoek gegaan naar een woning in de buurt van mijn stageplek. Ik kwam in contact met een particulier verhuurbedrijf in Hengelo. Het is moeilijk om in de omgeving van Enschede en Hengelo een kamer te vinden op redelijke termijn, daarom was dit de enige optie. Een maand voor mijn stage echt begon, heb ik alles geregeld en het contract getekend. De kamer was al deels gemeubileerd.” Toen Martijn er eenmaal woonde, kwamen hij en zijn medebewoners erachter dat er nog van alles mis was in het huis. “Er zat schimmel in de badkamer, het internet werkte niet en mijn ‘bureaustoel’ was een gewone eetkamerstoel. Na overleg met mijn huisgenoten, stuurde ik de huisbaas een bericht of we een gesprek in konden plannen.”

“Hij reageerde ontzettend geïrriteerd aan de telefoon, agressief zelfs. Alles wat wij aanklopten, vond hij helemaal geen probleem. Bij de schimmel op mijn matras zei hij: ‘Degene voor jou heeft het ook gebruikt. Je leeft er maar gewoon mee.’ Hij wilde direct langskomen, ook al was het elf uur ‘s avonds. De dag erna was mijn eerste stagedag. Ik probeerde uit te leggen dat het niet uitkwam, maar tien minuten later stond hij voor de deur.”

En toen begon de chaos pas echt. “Hij begon op de deur te rammen en daarna op de ramen. Hij belde iedereen in het huis continu. Omdat hij zo boos overkwam, deden we de deur niet voor hem open. Hij kapte er na een half uur nog niet mee, dus heb ik de telefoon opgenomen en gezegd dat het nu niet kon. Toen begon hij me te bedreigen: ‘Ik breek morgen in je kamer in en haal alle spullen weg. Ik bel iemand die de deur openbreekt!’” Martijn kan er nu wel om lachen: “Het was niet zo’n aardige gozer, bleek dus achteraf.”

Beloftes niet nakomen

“Ik accepteerde niet dat de huurbaas niets oploste. Hij had al bij de bezichtiging beloofd dingen aan te passen maar daar is nooit iets van gekomen. Hij ontkende gewoon alles wat hij

beloofd had en was totaal niet bereid ook maar iets te doen.” Uiteindelijk besloot Martijn dat het genoeg was geweest. “Ik heb met de huurbaas afgesproken dat hij de eerste maand huur zou houden en dat ik uit de kamer zou gaan. Ik heb mijn stage bij Thales opgezegd en ben weggegaan. Uiteindelijk heb ik daar maar iets meer dan één week stage gelopen. Bij het bedrijf zelf was niets mis. Het was puur de huurbaas die de boel ging bedreigen en zijn afspraken niet nakwam.”

De derdejaarsstudent moest met spoed op zoek naar een nieuwe stage. “Met hulp van Avans heb ik een nieuwe plek gevonden. Mijn stagebegeleider, Mark Groenendaal, had toevallig een gesprek gehad met het bedrijf AME. Daar konden ze op korte termijn wel iemand gebruiken. Ik ben de week na het sollicitatiegesprek gelijk begonnen.” Verhuizen was bij deze stage niet nodig, want AME zit in Eindhoven. Uiteindelijk heeft Martijn iets meer dan twee weken stage gemist. “Dat vinden Avans en AME geen groot probleem, omdat ik in een situatie zat waar ik zelf niet veel aan kon doen. Zolang ik de opdracht maar af heb en het een leerzame plek voor me is.”

Stappen ondernemen

De derdejaars dacht erover stappen te ondernemen tegen de huurbaas, maar weet niet of dat alle tijd en moeite waard is. “Natuurlijk wil ik hem er niet zo makkelijk mee weg laten komen, maar hoe groot is de kans dat ik mijn geld daadwerkelijk terugkrijg? Die man gaf duidelijk aan zelfs bereid te zijn te liegen in een rechtszaak.”

Casus 2

Failliet stagebedrijf

Bij een andere derdejaarsstudent Informatica was de eerste stage zelfs nog korter. “Ik heb bij het bedrijf uiteindelijk twee dagen stage gelopen”, vertelt de student. “De maandag dat ik er begon, heb ik een een-op-eengesprek gehad en vertelden ze me: ‘Het bedrijf is failliet. Je kunt hier niet meer stagelopen.’” De nieuwe directrice had een paar grote fouten gemaakt en vanaf daar is het bergafwaarts gegaan met de onderneming. “Tijdens het sollicitatiegesprek hadden ze niet laten doorschemeren dat het niet goed ging”, gaat de student verder. “Ik baalde die maandag dus flink van het slechte nieuws.”

De derdejaars moest even slikken na het gesprek. “Ik hoopte echt dat ik op tijd een nieuwe plek zou vinden, anders loop je studievertraging op. Vorig jaar heb ik ontzettend mijn best gedaan alles te halen en dat zou dan voor niets zijn geweest.” Hij ondernam daarom gelijk actie. “Na het gesprek de eerste dag, mailde ik direct mijn stagebegeleider. Hij belde me op en we besloten dat ik naar school zou komen om een oplossing te bedenken.”

Snel schakelen

De student kreeg vanuit Avans hulp om snel een nieuwe stage te zoeken. “Via onder andere het LinkedIn-netwerk van docenten heb ik het bedrijf gevonden waar ik nu stage loop. Ik ging op gesprek en de maandag erop kon ik beginnen. Gelukkig kon het bedrijf snel schakelen en kon ik aan de slag.”

“Deze stage is wel totaal anders dan de vorige”, gaat de student verder. “De opdracht van mijn eerste stageplek leek me interessant omdat het meer was dan alleen programmeren. Dat bedrijf hield zich bezig met de leeromgeving van kinderen in binnen- en buitenland. Een omgeving waarin zij makkelijk kunnen leren aan de hand van visuele aspecten. Die opdracht sprak mij persoonlijk aan. Ik moest ook nadenken over hoe ik de boodschap het beste over kon brengen in plaats van alleen programmeren.”

Grotere uitdaging

“Het zou een grotere uitdaging zijn geweest”, geeft de derdejaars aan. “Die stage was moeilijker. Zoiets had ik nog nooit eerder gedaan en wat ik nu doe, deed ik al wel een aantal keer op school.” De belangrijkste vraag: Staat deze onderneming niet op de rand van de afgrond? “Nee, dit bedrijf loopt gelukkig wel gewoon goed”, lacht de student. De derdejaars heeft het goed naar zijn zin. “Het project dat ik moest uitvoeren is bijna af. Ik moet nog een aantal dingen uitwerken en dan zit mijn stage er alweer op.”

Heeft het hele voorval geen bittere nasmaak? “Nee, dat is voor mij niet zo”, vertelt de Informaticastudent. “Tegenslagen komen nou eenmaal voor in het bedrijfsleven. Dit had bij iedere onderneming kunnen gebeuren. Als je dat in je achterhoofd houdt, ook als je op zoek gaat naar een stage, ben je enigszins voorbereid als het misloopt. Dat risico heb je altijd.”

**‘Ik baalde flink
van het slechte
nieuws’**

‘Je kunt niet terugvallen op directe collega’s’

Vince Canisius, vierdejaars Business Innovation in Den Bosch, loopt stage binnen zijn eigen bedrijf Smooq Alert. “Het is fijn dat ik mijn eigen tijd kan indelen.”

Tekst Sydney Douwes

Foto Pleunie van Raak

“Om stage te lopen binnen een eigen bedrijf, is veel discipline nodig. Tijdens mijn eerste stage in het derde jaar, huurde ik een kantoor en ging daar elke dag werken. Soms sliep ik wel uit en werkte ik ‘s avonds door. Het is fijn om als eigen baas je tijd zelf in te kunnen delen.

Ik ontwikkel en test een universele melder die sigarettenrook signaleert in hotelkamers. Slimme sensoren herkennen rokende gasten en maken een melding wanneer er op een plek gerookt wordt waar dat niet is toegestaan. Zo is er 24 uur per dag toezicht op het rookvrij-beleid. Het is namelijk moeilijk om te controleren of hotelgasten roken op de kamer, hoteldirecteuren beamen dat. Zij weten alleen niet hoe zij dat wel kunnen aanpakken. Er zijn genoeg hotelketens met interesse in de rookmelder.

Ik heb me vergist in het vele papierwerk dat erbij komt kijken. Overeenkomsten, opdrachten en reflecties heb ik zelf opgesteld voor mijn stageperiode. Bij een ‘bestaand’ bedrijf ligt dat er al. Ook moest ik goed in de gaten houden dat ik de stageopdrachten op tijd uitvoerde en inleverde. Ik vergat dat af en toe, omdat ik intensief bezig was met het opzetten van mijn onderneming.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft mijn startup een subsidie toegekend van 25.000 euro. Dat geld gebruik ik om de soft- en hardware die ik gebruik door te ontwikkelen. Daarnaast ben ik bezig met een octrooionderzoek en zoek ik uit welk verdienmodel het best past bij mijn onderneming.

Ik raad het zeker aan om stage te lopen binnen je eigen bedrijf. Het is belangrijk dat je echt iedere dag aan je stage werkt. Pluspunt is het eigen baas zijn, tijd kun je zelf indelen. Een lastig aspect is dat terugvallen op directe collega’s niet gaat. Zorg daarom voor een goede externe begeleider.”

COLUMN

OK boomer

Sinds mensenheugenis vormt leren in de beroepspraktijk een belangrijk onderdeel van de ontwikkeling van vakmensen. Na een aantal jaren als leerling binnen het gilde te hebben gewerkt werd je als gezelschap gekoppeld aan een meester om de finesses van het vak te leren.

Binnen het huidige beroepsonderwijs blijft 'stage lopen' nog altijd een bijzonder en enerverend onderdeel van de studie. Naast de snuffel-, oriëntatie-, en projectvariant behoort een langdurige beroepsvormende periode altijd wel tot het pakket. Leerzaam voor studenten, waardevol voor de beroepspraktijk en een geniale logistieke oplossing om de gebouwen van hbo-instituten te ontlasten onder druk van grote studenten-aantallen.

Binnen stageconstructies is er altijd sprake van een wankel evenwicht als het gaat om wederkerigheid. De stagebegeleider brengt kennis, ervaring en veel tijd in terwijl de stagiair wordt geacht jeugdige naïviteit, een frisse blik en de nieuwste vak-kennis in te brengen. Dat vormt sinds jaar en dag de status quo en verhuult de desinvestering die het aannemen van een stagiair nu eenmaal is.

Dat evenwicht is wankel en verschuift. Waar hiërarchische verhoudingen in de meester-gezel tijd de relatie definieerden, zien we na het antiautoritaire denken in de jaren 70 de relatie wat ontspannen. In 2017 zagen we een kleine terugval op de machtsbalans toen de hashtag 'stageleed' trending werd op Twitter en er aandacht kwam voor uitbuiting van stagiairs. In toenemende mate zagen we stagiairs in het bedrijfsleven maar ook in de zorg volwaardige fulltime takenpakketten uitvoeren voor een financiële vergoeding van precies nul euro.

Nu lijkt de millennial de macht te pakken binnen de stagecontext. Niet alleen omdat kennisontwikkeling zeer snel gaat en het vergrijzend smaldeel van de samenleving massaal richting pensioen doobbert, maar ook en vooral omdat het mondiale bewustzijn omtrent diversiteit, duurzaamheid, klimaat en maatschappelijke verhoudingen razendsnel verandert. In combinatie met alle technologische veranderingen lijkt het adaptieve vermogen van millennials binnen organisaties nu het goud van de 21e eeuw te zijn.

In loodsen, laboratoria en op werkplaatsen. In lokalen, ziekenzalen en boardrooms. Op bouwplaatsen, in kantoortuinen en bij meetings zal vaker en luider de catchphrase 'OK boomer' klinken als soundtrack van deze nieuwe tijd.

Stefan van Teeffelen

docent bij de opleiding Social Work in Den Bosch

'Dat evenwicht is wankel en verschuift'

STAGE OP TONGA

Dani werkt voor de minister-president

Tekst Naz Taha

Het valt door het grote tijdsverschil (12 uur!) niet mee om een interviewafspraak in te plannen met de 20-jarige Dani Smith uit Den Bosch. De student Bestuurskunde zit aan de andere kant van de wereld. Hij loopt stage op het kantoor van de minister-president van het eilandrijk Tonga.

Op een woensdagochtend om half tien is het eindelijk zover. Dani belt vanaf zijn stagekantoor. Op Tonga is het op dat moment half tien in de avond. Dani is blijven hangen op kantoor, speciaal voor het interview. Op zijn bescheiden woonadres in hoofdstad Nuku'alofa heeft hij namelijk geen internet. "Maar ik vind het niet erg om lang op mijn stage te zijn", verzekert hij. "Dat doe ik ook als ik met het thuisfront bel."

Hoe komt een Bossche student Bestuurskunde eigenlijk helemaal in Tonga terecht? Terug naar het begin. In 2018 start Dani uit Vught aan de opleiding Bestuurskunde in Den Bosch. Vanwege zijn vwo-diploma mag hij het eerste en tweede jaar van Bestuurskunde in één jaar doen. Dat betekent dat hij na twaalf maanden bij Avans al op stage mag. "Eerlijk gezegd was ik er aan het einde van het eerste jaar nog niet serieus mee bezig", vertelt hij. "Op de valreep gaf ik snel een bedrijf in Eindhoven op als voorkeur, omdat ik voor het einde van het jaar toch iets moest opgeven."

Dat eerste jaar rondsloot Dani succesvol af. Om het te vieren gaat hij met een goede vriend op vakantie naar Hongarije. Eenmaal aangekomen in hoofdstad Boedapest, hoort hij van zijn stagebegeleider dat de voorkeur voor het bedrijf in Eindhoven is afgewezen. "Mijn begeleider vond die stageplek te commercieel. Ik was opgelucht, want ik wilde daar zelf ook helemaal niet stagelopen."

Wat hij wil, is stagelopen in het buitenland. Op vakantie broedt Dani op een plan: eenmaal terug in Nederland, gaat hij solliciteren bij buitenlandse overheden. "Het leek me supervet om ergens ver van Nederland bij een regering te werken", vertelt hij. "Waar maakte me niet zo gek veel uit. Zolang ik de taal maar sprak en de keuze niet té voor de hand liggend was." Daarmee doelt Dani op buurlanden van Nederland. "België of Duitsland vond ik niet boeiend." Verder heeft de student maar één eis. "Het land moest een democratie zijn", zegt hij. "Ik wilde echt werken bij een overheid. Dan is het wel handig als het geen dictatuur is."

Idiotie ideeën

De rest van zijn zomervakantie benut Dani door iedere dag mailtjes te sturen naar overheidsinstanties van talloze landen en gebieden. De Antillen, Gibraltar, Corsica, Jamaica, Singapore, Hong Kong: de lijst is eindeloos. "Soms belde ik vier keer hetzelfde nummer, tot ze me aan de andere kant beu-

werden", vertelt hij. Die volharding is tekenend voor de student "Ik heb altijd de meest idiote ideeën. Meestal ga ik door tot het me lukt."

Een kleine twee weken voor de start van het nieuwe studiejaar heeft Dani nog steeds geen stageplek gevonden. Zijn ouders beginnen zich zorgen te maken en ook hij verliest hoop. De enige die er op dat moment van overtuigd is dat het Dani wél gaat lukken, is zijn oma. "Zij zei: 'Dani, jij gaat het gewoon flikken.'" Amper tien dagen voor het einde van de vakantie heeft de student beet. Hij wordt wakker en checkt zoals gewoonlijk meteen zijn mail. "Kijken of ik weer nieuwe afwijzingen had", zegt hij grappend. Hij ziet een mailtje van de secretaris-generaal van het Polynesische koninkrijk van Tonga, een relatief onbekend land in Oceanië. Populatie: ongeveer honderdduizend mensen. Dani: "In heel Tonga wonen nog minder mensen dan in Den Bosch."

Hij gelooft zijn ogen bijna niet. "De secretaris-generaal schreef dat hij mijn sollicitatie op prijs stelde én dat ik welkom was." Dani mag stagelopen op het kantoor van de minister-president. De student is euforisch. Hij stapt meteen op zijn fiets om het heuglijke nieuws met zijn oma te delen. "Ze kan geen Engels, dus ik heb die mail voor haar vertaald."

Crimineel

Voordat hij aan zijn uittocht begint, moet Dani van alles aanleveren. "Om te bewijzen dat ik geen crimineel of vluchteling ben", legt hij uit. Vanwege het tijdsverschil blijkt het soms best ingewikkeld om goed te communiceren met Tonga.

Bij Avans is iedereen laaiend enthousiast. Een student die een zoektocht naar een buitenlandstage zélf op touw heeft gezet en nu bij de minister-president van een ver oord mag stagelopen. Dat gebeurt niet iedere dag. "Nog voordat het definitief was, verkondigde de stagecoördinator van mijn opleiding op een bijeenkomst vrolijk dat 'er zelfs studenten waren die naar Tonga gingen.'"

Op 25 augustus vertrekt Dani eindelijk naar wat officieel het 'Koninkrijk Tonga' heet. Een vliegreis van maar liefst 27 uur. Inclusief tussenstops is de student tweeëneenhalve dag onderweg. In Tonga huurt hij een kamer bij een Tongaanse mevrouw van 69, die hij omschrijft als een "super aardige, gast-vrije dame". Ze worden volgens Dani "echt maatjes".

Onderzoek

Op het 'prime minister's office', zoals Dani's stageplek officieel heet, doet de student onderzoek naar de herziening van de nationale planning procedure. Dat is wollige taal voor een tien-jarenplan van de Tongaanse regering. Wat willen ze de komende jaren bereiken en hoe gaan alle ministeries dat voor elkaar krijgen? "Ik kijk hoe de procedure verloopt. Wat er goed gaat bij de verschillende ministeries en wat er minder gaat", vertelt hij.

Wat hem opvalt, is een groot tekort aan natuurlijke hulpbronnen in Tonga. Het land importeert een groot deel van zijn voedsel voornamelijk uit Nieuw-Zeeland. "Ook is er bijvoorbeeld weinig veeteelt op de eilanden zelf en vlees wordt veelal geïmporteerd", weet Dani. "Verder worstelt Tonga met hoge jeugdwerkloosheid, inflatiedruk en wonen er buiten Tonga evenveel Tonganen als in het land zelf. Veel mensen vertrekken naar Nieuw-Zeeland en Australië omdat er weinig werkgelegenheid is."

De natuur van Tonga is adembenemend, vertelt hij. "Tik Tonga in op Google en je ziet poederige zandstranden en tropisch regenwoud. In het echt is het minstens net zo mooi. En vergeleken met Fiji en andere landen is Tonga nauwelijks aangetast door toerisme."

Stoet

Wanneer Dani nog maar een paar weken in Tonga is, overlijdt de zittende president Samiuela Akilisi Pōhiva na een ziekbed in buurland Nieuw-Zeeland. "Zijn lichaam werd teruggehaald uit Nieuw-Zeeland. Ik mocht mee naar het vliegveld en liep mee in een stoet. Heel bijzonder."

Terwijl Pohiva Tuinetoa, de nieuwe premier, geleidelijk aan zijn nieuwe rol als bestuurder van het eilandenrijkje went, probeert

ook Dani zijn weg te vinden in Tonga. Anders dan in Nederland, is punctualiteit er veel minder belangrijk. "Tonganen hebben sowieso minder besef van tijd." Volgens de student kunnen veel inwoners daarom slecht inschatten hoelang iets duurt. "Als je vraagt hoever het rijden is naar een andere stad, zeggen ze hier altijd: 'vijf minuten'. Oók als het veel langer is." Ergens mooi, want mensen zijn minder haastig, merkt de student. En omdat je de tijd letterlijk kunt vergeten als je iets leuks aan het doen bent. Maar anderzijds ook onpraktisch. "Omdat je minder voor elkaar bokst."

"Mensen kijken hier heel anders tegen werken aan", ondervindt hij. "Elke Tongaanse man of vrouw heeft vanaf de geboorte recht op land. Er hoeft daarom niet per se gewerkt te worden voor geld. Mensen leven daardoor niet om te werken. Dat is heel intrigerend."

Sociaal vangnet

Het cultuurverschil met bijbehorende omgangsvormen en een uitzonderlijke stageplaats: Dani leert veel. En hij geniet. Van de natuur en van de ongelooflijke gastvrijheid van de bevolking. "Ik woon hier nu al maanden, maar kook zelden voor mezelf. Er wordt zó goed voor me gezorgd. Soms denk ik dat het is omdat ze ergens wel weten dat ik niet betaald krijg voor mijn stage. Maar waarschijnlijk ook omdat mensen naastenliefde heel belangrijk vinden. Iedereen zorgt voor elkaar. Het sociale vangnet is groot."

Dani is de oudste uit een nest van vijf. Mist hij zijn vader, moeder, broer en zussen weleens? "Ik vind het jammer dat ik niet bij alle verjaardagen ben", zegt hij. "Maar internet maakt het makkelijker. Ik slaap iedere dag na mijn stage een paar uur op het strand, om vervolgens op kantoor te bellen met mijn vader. Want alleen daar heb ik dus internet. Mijn oma mis ik nog het

meest. Op de sterfdag van mijn opa komen we elk jaar samen. Daar was ik dit jaar voor het eerst niet bij, dat vind ik verdrietig.”

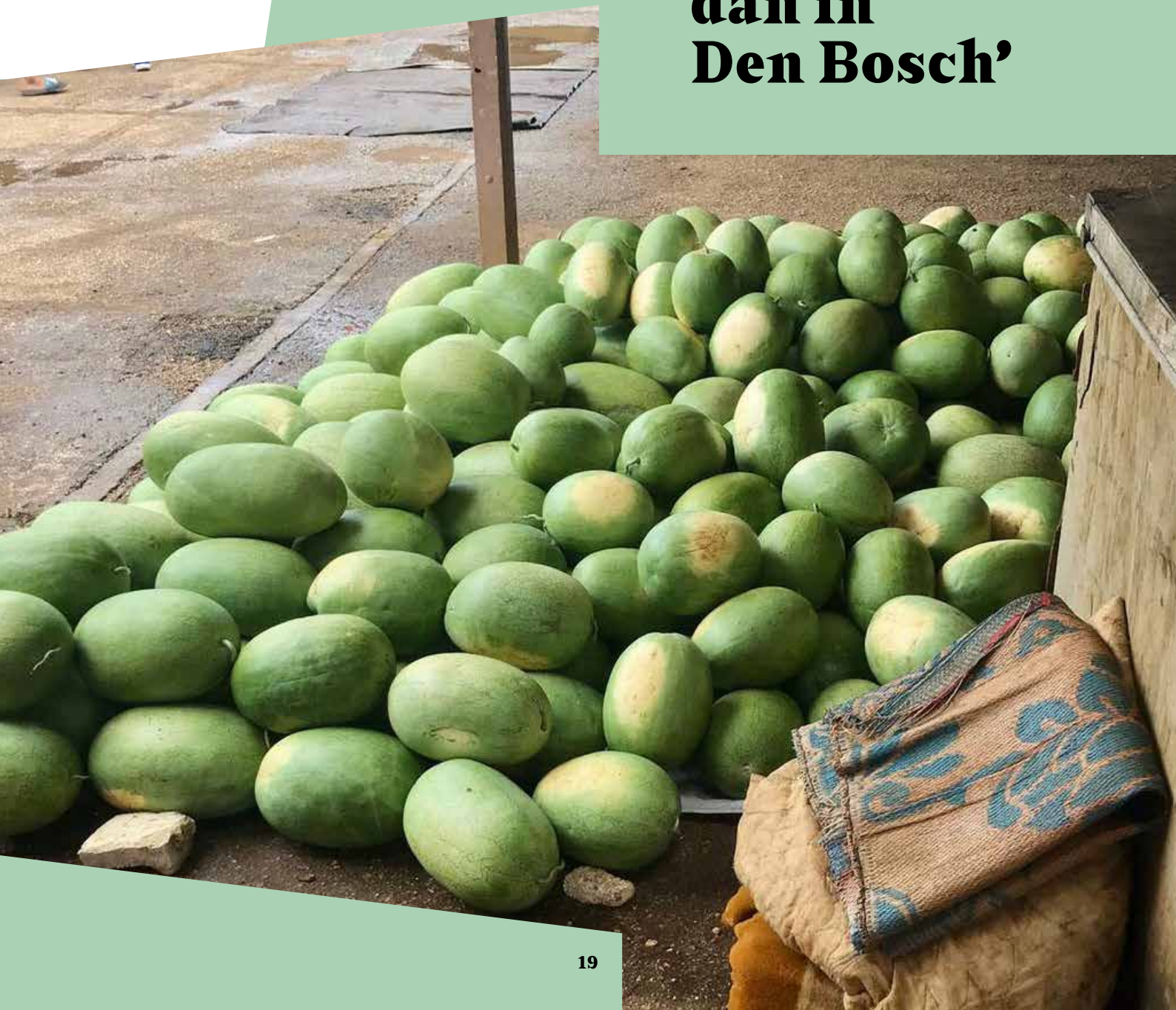
Avonturen

Zijn heimwee trotseert Dani door zich te richten op de avonturen die hij beleeft. Hij geeft een voorbeeld: “Elk weekend fiets ik naar de plekken die ik graag wil zien. Afgelopen zaterdag was dat de baai, waar een armer deel van de bevolking woont. De straten waren alles behalve fraai, de huizen vervallen. Ik stopte met fietsten omdat ik dacht dat de weg doodliep. Opeens hoorde ik kinderstemmen roepen. “Palangi, palangi”, klonk het in de verte. Dat is een term die soms gebruikt om buitenlanders, vooral witte mensen, te beschrijven. Plots stonden er tientallen kinderen om me heen. Ik kan amper Tongaans, dus ik verstond maar flarden van wat ze vroegen. “Waar ga je naartoe? Waar kom je vandaan? Wat is je naam?” Al die kinderen buitelden zowat over elkaar heen van nieuwsgierigheid. Ze inspecteerden mijn fiets en mijn bril, daarna begonnen ze over mijn huid te wrijven. Waarschijnlijk vanwege mijn huid-

kleur. Een witte jongen op een fiets, dat zien ze daar niet elke dag. En bijna niemand fietst hier. Dus toen ik daarna op mijn fietst stapte renden ze achter me aan.”

Eind januari is Dani na bijna een halfjaar zijn oma weer in de armen gevallen. Hij kijkt terug op een “geweldige stage”. Het grootste avontuur uit zijn leven, tot nu toe dan.

‘In Tonga wonen minder mensen dan in Den Bosch’

‘Na mijn stagegesprek had ik meteen een zomerbaan te pakken’

Rinke de Vries, derdejaarsstudent Technische Informatica in Den Bosch, loopt stage bij start-up Algorithmic Perfumery. “Er komt een hoop zelfstandigheid bij kijken, maar dat bevalt me wel.”

Tekst en fotografie Anouk Zegers

“Toen ik op stagegesprek ging bij Algorithmic Perfumery, werd ik aangenomen en mocht ik er alvast beginnen met werken. Dat heb ik gedaan. Ik had toch nog geen zomerbaan en het leek me handig om kennis te maken met het bedrijf. Omdat ik al volledig meedraaide binnen de zaak, hoefde ik niet echt te wennen aan het ‘stageleven’. Lange dagen maakte ik toch al. In principe werken we iedere dag van 9 tot 6 en als er ’s avonds nog werk ligt dan wordt van ons verwacht dat we langer doorwerken. Dat doen we regelmatig. Dat is best pittig, ook omdat ik dagelijks anderhalf uur heen en weer reis.

Bij Algorithmic Perfumery kun je je eigen parfum creëren. Aan de hand van een vragenlijst maken algoritmes jouw persoonlijke geur. Daarna kun je de parfum nog aanpassen zoals jij het wilt hebben. Als je de winkel binnenloopt kun je je niet voorstellen wat voor ruimte erachter zit. We hebben een grote werkplaats die vol staat met apparatuur en machines waaraan wordt gesleuteld door de werknemers. De kantooruimte boven het pand staat vol met computers en die zijn bijna allemaal bemand. Er zit een heel groot en jong team achter het bedrijf, met ieder zijn eigen kwaliteiten. Veel werknemers hebben een link met Avans, omdat het bedrijf is opgericht door oud-docent Frederik Duerinck.

Naast meedraaien binnen het bedrijf, moet ik ook een stageopdracht verrichten. Ik moet een testopstelling ontwikkelen om de software van de machine te testen. Daarna kan de software pas uitgebracht worden. Daarbij krijg ik veel verantwoordelijkheid. Ik word gezien als werknemer, dus er wordt veel van me verwacht. Daar komt een hoop zelfstandigheid bij kijken, maar dat bevalt me wel. Ik leer er heel veel van.”

‘Algoritmes maken jouw persoonlijke geur’

‘Het was lastig om hier binnen te komen’

Tekst Suzanne Wolters

Katja Diepstraten, vierdejaars Chemie in Breda, liep tot half januari stage bij Heineken. “Ik vergeet wel eens dat de biertjes die ik controleer in zo veel landen verkocht worden.”

“In het dorp waar ik vandaan kom, drinken we altijd Heineken. Het leek me heel gaaf om bij die bierbrouwer te werken. In het eerste jaar van de opleiding deden we onderzoek naar alcohol in bier, daardoor was ik er nog meer van overtuigd dat ik stage wilde lopen bij Heineken. Alleen is het lastig om er binnen te komen. Via via is het uiteindelijk gelukt. Eerst heb ik er een half jaar gewerkt als analist, omdat ik studievertraging had opgelopen. Dat beviel van beide kanten goed, dus mocht ik mijn afstudeerstage ook bij Heineken doen.

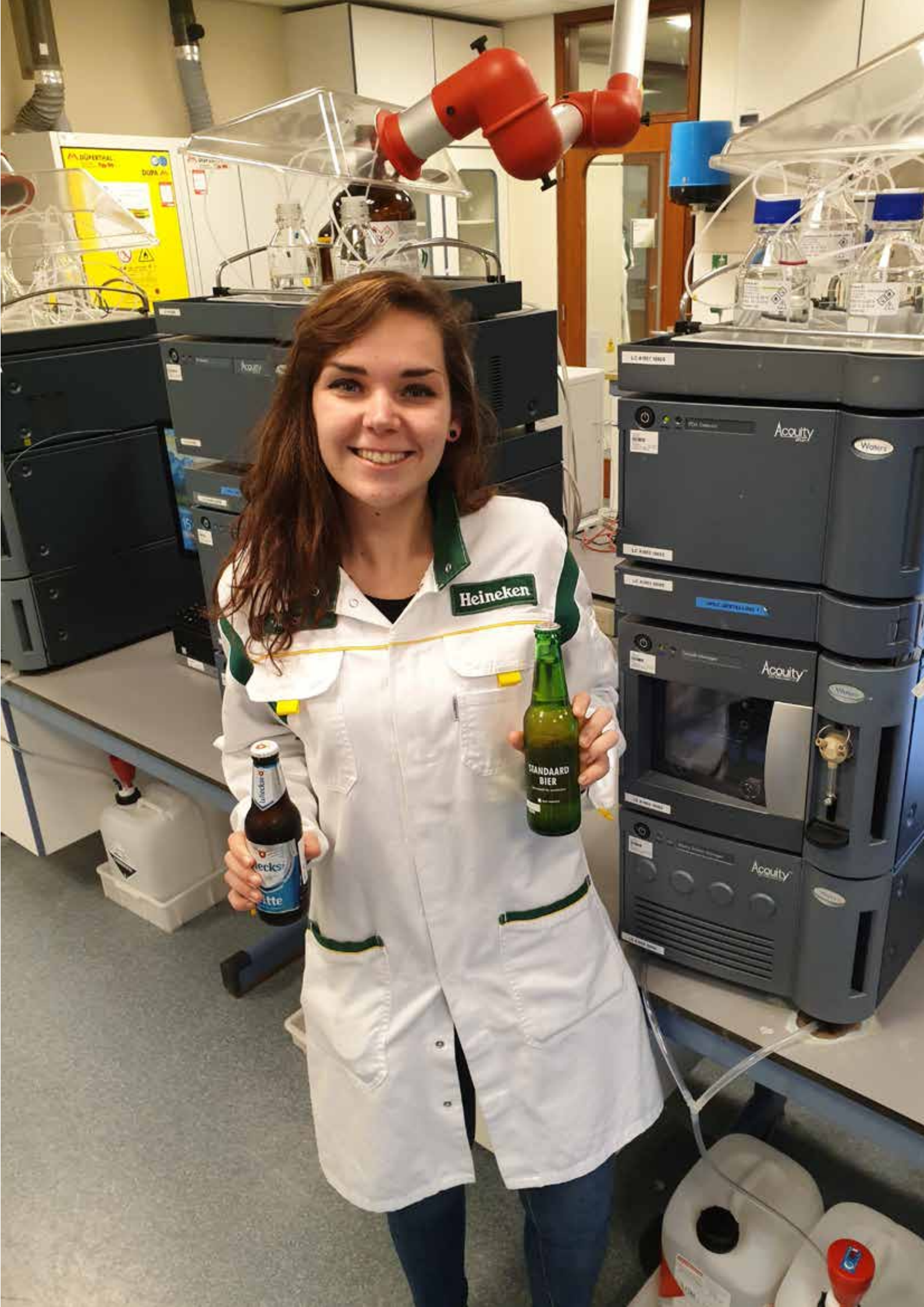
Ik werk op het Quality Assurance Lab in Zoeterwoude. Daar worden kwaliteitscontroles uitgevoerd. Smaakt het bier goed? Hoe troebel is het? Is het schuim goed? Naast die routinewerkzaamheden houd ik me bezig met mijn eigen onderzoek: een analysemethode voor ‘bitterheidsstofjes’ in bier. Die stofjes zorgen voor de kruidnagelachtige smaak. In witbier komt dat in hoge concentratie voor, in gewoon pils in lage concentratie. Als dat afwijkt, is het brouwproces ‘onrein.’” Bij Heineken ligt alles vast, elk biertje moet voldoen aan bepaalde normen. We werken heel gestructureerd. Dat vind ik prettig, ik weet precies waar ik aan toe ben. Ik ben in ieder geval niet de hele dag bezig met bier proeven, wat sommige mensen denken.

Mijn stage loop ik in een klein team, waardoor het niet voelt alsof je bij een groot bedrijf werkt. Ik krijg alle vrijheid, maar als ik ergens écht niet uitkom, kan ik om hulp vragen. Het is fijn om het vooral zelf te moeten doen, ik merk dat ik steeds logischer ga nadenken. Toen laatst een van de apparaten ermee ophield, had ik even stress. Ik had dat apparaat echt nodig om verder te kunnen met mijn opdracht. Mijn scriptie moet af! Zelfs de monteurs kwamen er niet uit, toen zat ik wel met mijn handen in het haar.

Als ik met vrienden bier drink, kan ik dat niet meer normaal doen. Ik ben elk biertje aan het analyseren. Bij alles wat ik proef, weet ik waar de smaak vandaan komt.”

‘Elk biertje moet voldoen aan bepaalde normen’

Gênante blunders op stage

Fouten maken op je stageplek, het hoort erbij. Een stage doe je met de bedoeling om iets bij te leren en dan is het logisch dat je af en toe stomme dingen doet. Maar sommige stagiairs maken het wel heel erg bont. We delen een paar van jullie leukste flaters.

Glazen deur

“Het was tijd om te lunchen op mijn stageplek. Ik stond nog even met collega's te overleggen, met mijn rug naar de glazen tussendeur van ons kantoor. Mijn collega's maakten aanstalten om naar buiten te gaan, maar ik zei dat ik mijn boterhammen nog even ging halen. Ondertussen liep ik al achteruit. Ik draaide me pas op het laatste moment om en knalde daarop VOL tegen de glazen tussendeur. Zó hard, dat er een afdruk van mijn gezicht op het glas stond. Ze kwamen natuurlijk niet meer bij. Zelfs mijn stagebegeleider stond te grinniken, terwijl hij nooit vrolijk is. Zo gezien was mijn afgang niet voor niets.”

Selino van den Brand

Vierdejaars Commerciële Economie in Den Bosch

Kutwifj

“Voor mijn tweede stage werkte ik als vormgever bij een drukkerij. Ik had een veeleisende klant die een geboortekaartje wilde laten maken. Ik was er mee bezig en telkens als ik een versie doorstuurde had ze er wat op aan te merken. Het was nooit goed. Ik raakte daar heel geïrriteerd door. Ik besloot de bestandsnaam van het geboortekaartje op te slaan als 'kutwifj'. Je raadt het al, de volgende dag kwam een collega hier achter. Ik schaamde me dood. Gelukkig kon mijn stagebegeleidster er wel om lachen.”

Dewi

Eerstejaars Communication and Multimedia Design

Zure thee

“Samen met een vriendin was ik altijd als een van de eersten aanwezig op mijn stageplek - zij werkte daar. Op een ochtend haalden we thee voor onszelf en daarna deden we azijn in de waterkoker om hem schoon te koken. Toen deze klaar was met koken, kwam een collega ‘thee’ halen en schonk voor haarzelf nietsvermoedend een glas azijn in. Je zou denken dat je het wel zou ruiken, maar ze nam het kopje gewoon mee naar haar werkplek. Ik durfde er niks van te zeggen want ik liep er nog niet zo lang stage. Mijn andere collega’s die het wel wisten zeiden ook niks, dus ik hield mijn mond maar. De werkplek van de collega met de azijnthee was uit mijn zicht, maar ze zal er vast snel achter zijn gekomen dat haar ‘thee’ niet erg lekker was.”

Janneke Bosma

Vierdejaars Bouwkunde in Tilburg

Stotteren

“Het was mijn derde week als stagiaire bij radiozender SLAM FM! Ik mag daar iedere dag op zoek naar leuke onderwerpen voor in de uitzending. Op die bewuste ochtend kwamen we een grappig nieuwtje tegen over een sport-bh die je kunt vullen met drank. Het zou in het nieuwsoverzicht van de uitzending komen. Ik zat zoals altijd aan tafel toen de radio-dj het nieuws doornam. Eenmaal aangekomen bij de sport-bh vroeg hij - totaal onverwacht - aan mij wat ik van die bh vond. Ik zat met mijn mond vol tanden omdat de vraag me overviel. Ik begon te stotteren en te stamelen, live op de radio. Uiteindelijk prevelde ik: “Eh ja, het lijkt me niet zo handig denk ik?” Toen ik na de uitzending met een rood hoofd de studio uitliep begon de hele radioredactie te lachen. De dj gaf later toe dat het niet zo slim van hem was, maar we konden er allebei wel om lachen. Normaal gesproken ben ik niet snel ongemakkelijk, maar uitgerend tijdens mijn radiodebuut kwam ik niet uit mijn woorden.”

Demi Kok

Derdejaars Communicatie in Breda

Afstuderen op een dikke scriptie? Dat is niet meer van deze tijd

Tekst Arold Roestenburg
Fotografie Erwin Vrensen

Afstuderen op een vuistdikke scriptie die daarna onderin een bureaula belandt? Dat is steeds minder van deze tijd. Diverse opleidingen van Avans experimenteren met eigentijdse vormen van afstuderen. “De opvattingen over afstuderen moeten veranderen”, zegt ook Avanslector Tonnie van der Zouwen.

Niemand is gebaat bij de oude vorm van afstuderen, stelt Tonnie van der Zouwen, Avanslector Sustainable Working & Organising. “De opdrachtgever ontvangt voor de vijfde keer een bedrijfsanalyse en de student voert verrichtingen uit die hij in de praktijk nooit meer doet.” Het lectoraat heeft binnen Avans onderzoek gedaan naar effectief afstuderen. En is nu betrokken bij een groot project in samenwerking met diverse hogescholen en de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). Het project heet Impactvol afstuderen en het doel is om scenario’s te ontwikkelen voor afstudeertrajecten waar alle betrokkenen meer aan hebben.

Volgens Van der Zouwen zitten er namelijk een aantal rare veronderstellingen in het klassieke afstuderen, zoals dat studenten zelf een afstudeeropdracht moeten werven en individueel afstuderen. “Maar wat toets je dan? Acquisitieveerdigheden en of iemand individueel kan werken. Maar niet in hoeverre iemand klaar is voor de praktijk. Studenten zijn ook enorm veel tijd kwijt aan het schrijven van de scriptie. Dat is zonde van hun tijd.” “De scriptie is ontstaan door beleid van de overheid”, legt Bedrijfskundedocent Harry van der Werk uit. “Die vond dat het hbo meer met onderzoek moest doen. Toen is de werkwijze van de universiteit overgenomen en zijn de uitgebreide dossiers ontstaan. Maar wij leiden andere studenten op. Daarom is het goed dat het afstuderen steeds meer een afspiegeling wordt van wat een student in de praktijk moet kunnen.”

Beroepsproducten

De opleiding Bedrijfskunde in Breda was in 2018 een van de eerste Avansopleidingen die het afstuderen drastisch veranderde. Vierdejaarsstudenten Bedrijfskunde doorlopen nu verschillende stappen in hun onderzoek, van probleem tot en met oplossing, die ze toelichten op grote vellen A3-papier. Daarnaast maken ze een verantwoordingsdocument van zo’n tien pagina’s, waarin ze verantwoorden hoe ze het proces aangepakt hebben.

“Toen we hiermee begonnen hebben we nagedacht over wat een bedrijfskundige in de praktijk doet”, zegt Van der Werk. “Die schrijft geen onderzoeksrapporten, maar lost problemen op. We hebben dus veel meer gekeken naar beroepsproducten.”

Ook de opleiding Business Innovation werkt sinds vorig studiejaar met vijf beroepsproducten. “Het is een hele kluit geweest om het afstuderen te veranderen”, zegt docent Anke van Lokven. De opleiding is na de

SKE-training een lang voorbereidingstraject ingegaan waarbij docenten, werkveldadviesraad en studenten zijn betrokken. “Alle docenten zijn meegenomen in de ontwikkeling en om input gevraagd. Het vorige beoordelingsmodel was opgesteld door één docent, nu is dat gezamenlijk gemaakt. Dat is fijn, dan zit je bij het beoordelen ook sneller op één lijn.” Voor het nieuwe afstudeerprogramma is ook gebruik gemaakt van opmerkingen uit oude evaluaties. “In het oude afstudeerprogramma kregen studenten alleen een cijfer aan het einde van het afstudeertraject. Was dat een onvoldoende, dan hadden ze maar 1 of 2 weken de tijd om een nieuwe opdrachtgever te zoeken en aan te sluiten bij het afstudeerprogramma in het volgende semester. Dat leverde veel stress op. Nu zit die knip al eerder. Studenten weten na 10 weken of ze het onderzoeksdeel wel of niet gehaald hebben. Studenten reageren daar zeer positief op. Het geeft vertrouwen en houvast. Het onderzoeksdeel duurde voorheen langer. Er was minder tijd voor innovatie, terwijl dat juist is waar we studenten voor opleiden.”

‘Betrek studenten en werkveld bij de veranderingen’

De veranderingen komen niet alleen vanuit opleidingen. Ook Avansstudenten geven aan dat ze op een andere manier willen afstuderen. Zoals Merve Tirgil en Betül Cavus, die afgelopen zomer samen afstudeerden bij de Academie voor Bouw en Infra in Tilburg. “Wij wilden in samenwerking met de bewoners van een gebouw in Tilburg tot een ontwerp komen. Door literatuuronderzoek zouden wij niet veel wijzer worden, omdat de wensen continu veranderen en niet elk mens hetzelfde is. Met de onderzoeksmethode ‘ontwerpend onderzoeken’ zagen wij een kans om dat wel goed te doen. Betül heeft deze vorm van onderzoeken eerder ervaren tijdens haar minor Stedenbouw aan de Hogeschool Rotterdam. Onze eerste begeleider, Steven Hommersom, stemde in en gaf ook aan dat ons werk als voorbeeld gebruikt zou kunnen worden voor toekomstige projecten. Onze tweede begeleider vond het ook een interessante uitdaging.”

Niet alleen schrijven, maar ook uitvoeren

“Wat hbo-onderzoek is, is overall aan het veranderen”, zegt lector Van der Zouwen. “Niet alleen plannen schrijven, je moet ze ook kunnen implementeren. Dat hoort ook bij de onderzoekende houding: omgaan met mensen en ze aanzetten tot verandering.”

“Onze studenten geven niet alleen advies maar gaan ook zelf met de oplossing aan de slag”, geeft Van der Werk aan. “Die tijd hebben ze nu omdat ze niet urenlang zitten te schrijven. Studenten zijn dus veel meer aanwezig op de afstudeerplek.” Van Lokven: “Studenten leveren nu continu een onderdeel op. Dat maakt ze ook zichtbaarder binnen het bedrijf.”

De opleiding Bedrijfskunde liep bij de eerste lichting afstudeerders wel tegen wat praktische dingen aan. “Mensen uit het werkveld zijn betrokken bij het afstuderen”, legt Van der Werk uit. “Die komen er pas bij als het onderzoek is afgerond en missen daardoor het hele voortraject. Daarom maken studenten nu ook een filmpje om de werkgevers bij te praten. Het werkveld verwacht ook een ‘echte’ scriptie. We moeten goed uitleggen dat wij het anders doen. Maar dan zijn ze erg enthousiast. Er zijn zelfs extern gecommiteerden die op dezelfde manier zijn gaan werken binnen hun eigen bedrijf.”

Twee soorten deskundigen

De opleiding Business Innovation heeft vooraf een webinar gegeven om externe deskundigen bij te praten over het nieuwe afstuderen. “We zijn gaan werken met twee soorten deskundigen”, zegt Van Lokven. “De expositiedeskundige loopt rond bij de afstudeerexpositie en geeft op basis van zijn eigen expertise advies. Daarnaast hebben we nog inhoudelijk deskundigen. Iedere afstudeerder moet mondeling zijn beroepsproducten toelichten aan de docent en de inhoudelijk deskundige. Dat

is dus een medebeoordelaar. De expositiedeskundigen waren na de eerste keer afstuderen op deze manier razend enthousiast. De inhoudelijk deskundigen gaven aan dat ze veel voorbereidingswerk hadden. Studenten moeten twee van de vijf beroepsproducten toelichten in een verantwoordingsdocument. Daar hebben we richtlijnen voor opgesteld, bijvoorbeeld wat betreft het aantal woorden. Maar studenten maakten er alsnog hele boekwerken van door het toevoegen van uitgebreide tabellen en grafieken.”

“Het uiteindelijke idee is dat we helemaal afstappen van het verantwoordingsdocument, maar dat heeft tijd nodig. We zitten nu in een overgangsfase met studenten die nog opgeleid zijn om uitgebreid te rapporteren.”

Docent wordt coach

Niet alleen de rol van externe deskundigen verandert, ook die van docentbegeleiders. Van der Zouwen: “Nu staan er weinig contacturen voor het afstuderen. In de toekomst is de docent meer een expert-coach; een partner in een onderzoeksteam bestaande uit verschillende afstudeerders. Leren van elkaar wordt dan veel sterker.” Dat laatste ziet Van der Werk nu al gebeuren. “Voordeel van de nieuwe manier is dat studenten echt iets aan elkaar hebben. Van een lijvig onderzoeksdossier kun je medestudenten niet om feedback vragen. Nu lukt het ze in korte tijd een probleem en oplossing te schetsen en daar met elkaar echt over te praten. Ze denken met elkaar mee, waar ze voorheen alleen oppervlakkige feedback kregen.”

Kwaliteitsborging

Een belangrijk punt van elke vorm van afstuderen is de kwaliteitsborging. Van der Werk: “Wij zijn de eerste opleiding Bedrijfskunde die op deze manier is gaan werken. Dat betekent wel dat je alles goed moet vastleggen om de kwaliteit te borgen voor de accreditatie. Bij ons heeft de examencommissie alles getoetst.”

Volgens Van der Zouwen is er veel meer ruimte dan opleidingen zelf denken als het gaat om afstuderen. “De NVAO geeft aan dat er een mythe is ontstaan over wat er van een afstudeerder verwacht wordt. De basis is dat een afstudeerder moet doen wat er in het curriculum is opgeschreven. Als een HRM-student advies moet geven, moet dat advies in zijn afstudeeropdracht voorkomen.”

Ook onderschatting door studenten ligt op de loer, zo waarschuwt Van der Werk. “Studenten werken vanaf jaar 1 met de A3-methode. De problemen worden steeds ingewikkelder en studenten moeten zelfstandiger te werk gaan. We merken tijdens de begeleiding dat studenten er te makkelijk over kunnen denken.”

Samen doen

Een op een overnemen van het afstudeerprogramma van een andere opleiding is niet wenselijk, zegt Van der Werk; “We worden binnen en buiten Avans gevraagd om uit te leggen wat wij doen. We hebben bijvoorbeeld contact gehad met Technische

Bedrijfskunde, maar ook met de andere opleidingen binnen onze eigen Academie voor Algemeen en Financieel Management. Human Resource Management gaat het zeker niet op onze manier doen. Finance en Control heeft beroepstaken gedefinieerd en vraagt studenten een portfolio op te bouwen, waarin ze aantonen de beroepstaken te beheersen.” “Belangrijk bij het wijzigen van je afstuderen is dat je het samen doet”, benadrukt Van Lokven. “Betrek studenten, werkveld en docenten bij de veranderingen.”

Het leven van een stagiair: feiten en cijfers

Je stage is een ontzettend waardevolle periode, maar niet altijd even makkelijk. Hoe gaat het andere studenten af? Vinden ze gemakkelijk een plek, wat voor invloed heeft een stage op hun persoonlijke leven, houden ze er nog een bijbaan naast?

48 procent van de stagiairs vindt het lastig om een stage te vinden.

Dat is het lastigste voor studenten:

- 1 Bedrijfskunde/Economie
- 2 Commerciële studies & Communicatie
- 3 Logistiek

ICT-studenten vinden het makkelijkste een stage. Afstudeerders (51 procent) hebben meer moeite een stage te vinden dan meewerkstagiairs (45 procent).

Hbo'ers (52 procent) vinden moeilijker een stage dan wo'ers (34 procent).

Vrouwen (54 procent) vinden het lastiger om een stage te vinden dan mannen (44 procent).

Studenten met een migratieachtergrond (55 procent) vinden het lastiger om een stage te vinden dan studenten met een Nederlandse achtergrond (47 procent).

8 procent van de studenten gaf aan last te hebben van discriminatie tijdens het sollicitatieproces. Vrouwen (17 procent) en studenten met een migratieachtergrond (19 procent) hebben het meeste last van discriminatie. Bij 1 op de 3 is discriminatie ook echt een belemmering tijdens de stage. Klachten lopen uiteen van rotklusjes en machtsmisbruik tot racisme.

Het proces

Studenten...

sturen	4	8	sollicitatiebrieven
plegen			telefoontjes
voeren	3		gesprekken

Tips van bedrijven: bereid je voor en stel veel vragen! Wees origineel en probeer op een smaakvolle manier op te vallen. Waar bedrijven naar kijken tijdens een sollicitatiegesprek:

- 1 ———— Jouw enthousiasme
- 2 ———— Eerste indruk
- 3 ———— Een goede voorbereiding
- 4 ———— Opleiding

Tekst Merel de Bruijn

Stress

69 procent van de respondenten geeft aan last te hebben van één of meerdere stressklachten. Dat geldt vooral voor studenten met een bijbaan naast hun stage. Daarnaast is er sprake van een toename van het aantal klachten bij studenten die meer dan zestien uur naast hun stage werken.

De meest voorkomende klachten:

- 1 Slecht slapen/vermoeidheid
- 2 Piekeren en/of concentratieproblemen
- 3 Onzekerheid

57 procent van de studenten geeft aan dat de stressklachten zijn toegenomen tijdens de stageperiode.

En dat heeft invloed op het zelfvertrouwen (46 procent) en het sociale leven (43 procent).

“Het was niet zozeer stress. Meer een soort ‘druk’ op mijn schouders, omdat je wel inkomen wilt hebben, maar niet kunt werken naast veertig uur stage.”

Stage en bijbaan?

41 procent van de studenten die een bijbaan had voor hun stage, heeft die stopgezet omdat het niet te combineren was.

10 procent van de studenten met een bijbaan tijdens de stage, werkt meer dan zestien uur per week bij hun bijbaan.

Redenen om de bijbaan op te zeggen:

- 1 ———— De werktijden vielen tegelijk
- 2 ———— De studenten wilden meer tijd overhouden voor hobby's
- 3 ———— Een stage en een bijbaan tegelijk is te vermoeiend

Bron: Nationale Stagemonitor 2018

Bij het ROC leer je echt lesgeven

Tekst en foto Arold Roestenburg

**“Ik vind dat ik er een betere docent van ben geworden.”
Maria Cliteur, docent bij de opleiding Werktuigbouwkunde
in Breda, liep stage bij het ROC Tilburg.**

“Veel docenten bij Avans komen als zij-instromer voor de klas te staan. Ze komen uit het bedrijfsleven en hebben geen onderwijsbevoegdheid. De hogeschool biedt interne scholing aan, maar ik heb gekozen voor een andere route om het lesgeven onder de knie te krijgen. Ik ben terug naar school gegaan en heb in deeltijd de lerarenopleiding wiskunde gedaan. Stages voor de klas zijn een onderdeel van die opleiding.

Ik gaf een dag in de week wiskunde op het ROC Tilburg. Ik vond het erg leuk en ik vind dat ik er een betere docent van ben geworden. Iets als klassenmanagement leer je niet bij Avans. Orde houden hoef je hier niet. Op het mbo wel. Je moet daar continu alert zijn, de studenten bij de les houden en echt werken aan de relatie. Hoewel ik ze niet direct nodig heb, zijn het wel elementen die ik nu ook toepas tijdens mijn lessen. Op het mbo is er in het begin sprake van een machtsstrijd tussen de studenten en de docent. Je moet jezelf bewijzen.

Ik weet natuurlijk niet of het goed zou zijn als alle docenten een soortgelijk traject als ik doorlopen. Een deeltijdstudie naast je baan is zwaar. Ik had het geluk dat ik veel vrijstellingen kreeg. De meeste Avansdocenten die uit de praktijk komen, doen het hier goed. Ze zijn vakgericht, dat is waar onze studenten om vragen.

Een deel van onze studenten komt van het mbo. Dankzij mijn stage bij het ROC heb ik een beter beeld van het niveau en de cultuur. Ik geef de voorbereidende cursus voor mbo-studenten die door willen studeren en ben betrokken bij de projectgroep om de aansluiting tussen mbo en hbo te verbeteren. Ik heb nog regelmatig vakinhoudelijk contact met mijn collega's van het ROC om te kijken wat we gezamenlijk kunnen verbeteren.

Mijn stage bij het ROC was leerzaam en leuk, maar ik heb nooit overwogen de hogeschool te verlaten. Ik voel me er als een vis in het water. Docenten hier hebben veel meer afwisseling in hun werk. Kijk naar mij. Naast lesgeven, beoordeel ik stages, begeleid ik projecten en houd ik me bezig met TedXAvans. Nee, ik blijf bij Avans.”

Stagiairs volwaardig lid van team ICT-Support Breda

*Tekst Sydney Douwes
Fotografie Pleunie van Raak*

Avansstudenten lopen tijdens hun studie stage. Maar ook binnen de muren van Avans is er plek voor stagiairs. De ICT-Support van Avans in Breda begeleidt onder andere ICT-studenten van het Radius College in Breda. In 2019 werd ICT-Support zelfs uitgeroepen tot Beste Leerbedrijf van Noord-Brabant.

Je weet ze vast wel te vinden als je problemen hebt met je laptop, de wifverbinding je weer eens in de steek laat of Tiqr je op raadselachtige wijze geen toegang geeft. De heren en dame van ICT-Support lossen het op in een handomdraai. Tegelijkertijd leiden ze ook mbo-studenten van diverse informaticaopleidingen op. Als volwaardig lid draaien stagiairs mee in het team. Belangrijk, vindt praktijkbegeleider Michael Visser. Zelf begon hij 28 jaar geleden als stagiair. Hij weet als geen ander hoe het is om stage te lopen bij ICT-Support. “Het werk is in vergelijking met mijn stageperiode nog steeds veelzijdig. Toen mocht ik nog weleens gebruikers invoeren op de server, maar dat gebeurt in deze tijd niet meer.”

Paniek

Tarik Zeren studeert ICT & Systeembeheer, een mbo 4-opleiding aan het Radiuscollege in Breda. Veel stagiairs die bij ICT-Support stage lopen, komen daar vandaan. Sinds dit schooljaar loopt Tarik stage bij Avans. “Ik behandel de meldingen die binnenkomen. Als een smartboard niet werkt of studenten problemen hebben met de digitale toetsomgeving, help ik. Sommige laptops ondersteunen het systeem dat je daarvoor nodig hebt niet. Studenten raken dan een beetje in paniek omdat ze bang zijn hun tentamen te missen. Dan geven wij ze een leenlaptop en kunnen ze toch het tentamen afleggen.” Dit is Tariks tweede stageplek. De eerste bij een gerechtsdeurwaarder beviel hem niet zo goed. “Ik kreeg veel rotklusjes en werd aan mijn lot overgelaten.” Bij ICT-Support ervaart hij dat compleet anders. “Hier krijg ik veel uitleg en als ik vragen heb, word ik altijd geholpen. Het is een hecht team dat goed samenwerkt en met elkaar meedenkt.”

Veilige omgeving

“Zo’n werkplek hoort het ook te zijn”, zegt Michael. Maar het allerbelangrijkste vindt hij dat het een veilige werkomgeving is. “Dat bereik je alleen als iedereen open en eerlijk is naar elkaar en iedereen elkaar gelijkwaardig behandelt. Ook de stagiairs. Dat draagt positief bij aan hun ontwikkeling.” Niet alleen Michael is na zijn stage teruggekomen. Ook Steven Koeken, die net als Tarik stage liep bij ICT-Support, mocht tijdens zijn studie al blijven hangen. “Zeven jaar geleden liep ik stage en deed ik baliewerk. Eigenlijk hetzelfde als wat Tarik nu doet.” Na zijn stage ging Steven een aantal maanden terug naar school om vervolgens weer terug te keren op het warme Avans-nest voor zijn afstudeeropdracht, die hij bij een echt bedrijf mocht uitvoeren. “Normaal voer je die opdracht op school uit, ik mocht dat doen bij ICT-Support.”

Bijbaantje

Toch voelde het voor Steven niet helemaal als een terugkeer. “In de tussenliggende zomervakantie had ik mijn bijbaan bij Avans. De vaste werkplekken moesten vervangen worden door flexplekken. In Breda en Den Bosch heb ik daarbij geholpen.” Stagelopen bij een kleine of grote organisatie, Steven vindt het een wezenlijk verschil. “Tijdens mijn stage bij Avans kreeg ik meer vrijheid om dingen uit te proberen. Ook is het in een grote organisatie minder voelbaar als je een fout maakt. In een kleine organisatie zijn de gevolgen groter.” Dat doet hem denken aan die keer dat hij nieuwe laptops moest installeren voor medewerkers. Dat ging niet helemaal zoals het zou moeten. “Ik had koffie gehaald en wilde beginnen met de installatie. De koffie stond naast twee laptops en toen ik niet oplette, stootte ik de bekertjes om. Je raadt het al: over de toetsenborden heen. Stuk, natuurlijk! Ik kon wel door de grond zakken.” Met lood in zijn schoenen biechtte hij het op aan zijn praktijkbegeleider. “Maar die reageerde gelukkig heel relaxed.”

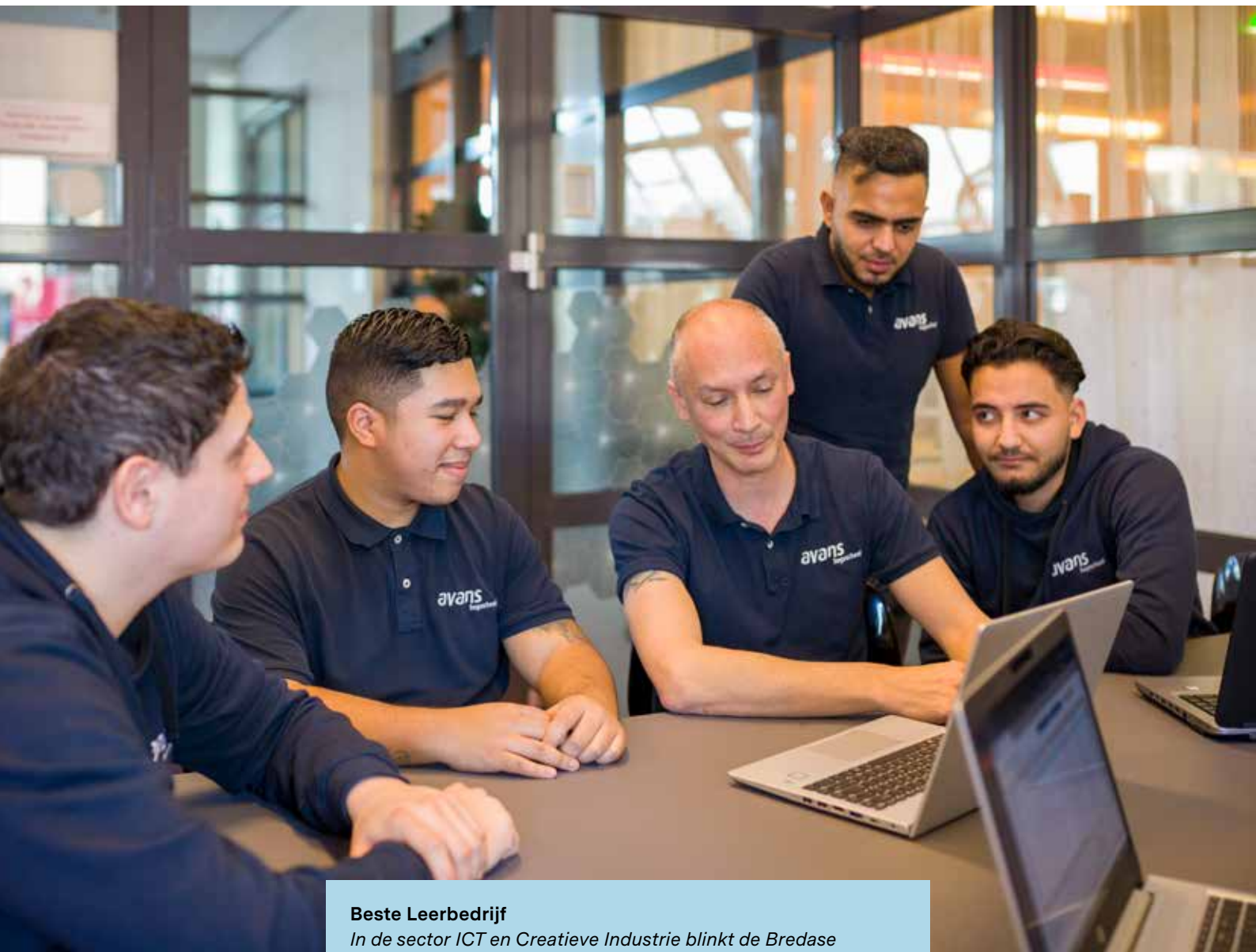

Pizza als lunch

Naast het harde werk dat ICT-Support Breda verricht, is er ook weleens tijd voor een lolletje. “We gaan met het hele team uit eten of een dag naar de Efteling. De sfeer onderling is erg leuk”, vindt Steven. De week wordt op vrijdag altijd goed afgesloten. “Dan bestellen we lekker pizza voor de lunch.”

Michael is trots dat de afdeling is benoemd tot Beste Leerbedrijf. “Het geeft aan dat wij de stagiairs een veilige plek bieden en zij zich er op persoonlijk vlak én voor hun opleiding kunnen ontwikkelen.”

Beste Leerbedrijf

In de sector ICT en Creatieve Industrie blinkt de Bredase ICT-Support uit volgens de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Deze organisatie erkent en begeleidt leerbedrijven waar studenten terecht kunnen voor een stage of leerbaan van goede kwaliteit. Om het belang daarvan te onderstrepen, reikt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) sinds 1996 de prijs voor Beste Leerbedrijf uit.

Bekende oud-studenten van Avans

Ze staan bekend om de heerlijke baksels of om hun roemruchte en stormachtige liefdesleven. Weinig overeenkomsten, zo op het eerste gezicht. Toch is er één gemeenschappelijke deler. Deze vijf bekende Nederlanders, van wie sommigen vroegtijdige schoolverlaters, studeerden allemaal aan Avans.

Olcay Gülşen

Personeel en Arbeid in Breda

Menigeen zal de Waalwijkse kennen als eigenaar van het over de kop gevlogene modelabel SuperTrash. Of als deelnemer aan *Wie is de Mol?*, presentator van *Temptation Gossip* en *Temptation Talks*. Of als voormalig mode- en lifestyle deskundige bij *RTL Boulevard*. Maar ruim voor Gülşen onze beeldschermen en roddelbladen vulde, studeerde ze *Personeel en Arbeid* bij Avans. Al verruilde ze de bachelor snel voor een carrière als stewardess.

Tekst Merel de Bruijn

Jesse Klaver

Social Work in Den Bosch

De GroenLinks-voorman wist als 'charmante' Avansstudent al iedereen voor zich te winnen volgens zijn oud-docenten bij Sociale Studies Den Bosch. Van 2004 tot 2008 liep Klaver dagelijks door de gangen van Avans. Hij was volgens docenten en oud-studenten een opmerkelijke student die slechts één doel voor ogen had. Dat liet hij al aan de start van zijn studie aan iedereen weten: "Ik word minister-president."

Sahil Amar Aïssa

Communication and Multimedia Design in Breda

De nog relatief jonge Roosendaler heeft al een behoorlijk indrukwekkend cv: acteur, presentator, columnist en verslaggever. En niet bij de minste programma's. Zo reisde hij door Europa voor *3 Op Reis Midweek*, besprak en doorbrak hij 'taboes' voor *Spuiten en Slikken* en nam de sympathieke Sahil met zijn guitige bekkie deel aan *De Slimste Mens*. Wat niet veel mensen weten, is dat hij van 2013 tot 2017 bij Avans studeerde. *Communication and Multimedia Design* wel te verstaan.

Hans Spitsbaard

Technische Bedrijfskunde in Den Bosch

De oud-student Technische Bedrijfskunde schitterde twee jaar geleden elke zondag op tv met zijn deelname aan *Heel Holland Bakt*. Met uitmuntende precisie bakte Hans de ene na de andere taart waarmee hij de jury keer op keer wist te veroveren. De jongste deelnemer in de geschiedenis van het programma won uiteindelijk zelfs het seizoen. Een kookboek en meerdere tv-optredens volgden. Ondertussen besloot hij zijn studie Technische Bedrijfskunde on hold te zetten.

Sylvie Meis

Personeel en Arbeid in Breda

Verliefd, verloofd, vrijgezel. De laatste jaren van tv-presentatrice Sylvie Meis in een notendop. Inmiddels is ze voor de derde keer verloofd. Of is het de zesde keer? Het is maar lastig bij te houden. Meis maakte lang geleden furore als tv-bij MTV en TMF en later als actrice in Nederlandse filmproducties als *Costa!*. En als ex van voormalig profvoetballer Rafael van der Vaart. Al scrollend door haar Instagramfeed krijg je een kijkje in haar glamoureuze leven. Perfect gekapte golvende gouden lokken, lipjes getuit en borstjes vooruit. Schijn bedriegt, want waar menigeen haar misschien anders inschat, behaalde Meis in de jaren 90 haar bachelor *Personeel en Arbeid*.

Checklist voor afgestudeerden: dit moet je allemaal regelen

De vlag kan uit en je kunt de champagne poppen want je hebt je diploma binnen. Gefeliciteerd! Maar naast feestvieren moet je ook even onderstaande zaken regelen.

Tekst Sydney Douwes

↳ Stopzetten studentenreisproduct

Gratis reizen, daar heb je helaas geen recht meer op. Het scheelt je een hele hoop geld als je op tijd je studentenreisproduct stopzet bij een ophaalautomaat. Als je onterecht gebruik maakt van je reisproduct, kost het je de eerste halve kalendermaand 75 euro, daarna loopt het al gauw op naar 150 euro per halve kalendermaand. Dat geld kun je beter besparen, zodat je je vrienden een rondje kan geven in de kroeg.

↳ Afstudeercadeautje van NS

Je krijgt korting op het openbaar vervoer! Bestel een gratis Dal Voordeel-abonnement en reis een jaar lang buiten de spits met 40% korting. Je kunt er ook voor kiezen om 50 euro korting te krijgen op ieder ander NS-abonnement. Dat aanbod geldt tot maximaal drie maanden na het stopzetten van je reisproduct. Handig voor als je weer eens de trein in moet!

↳ Uitschrijven bij je onderwijsinstelling

Sommige scholen geven het zelf door, maar check toch even of dit is gebeurd. Dat kan gewoon via Studielink.

↳ Beëindig je stuf

Dat doet misschien het meest zeer. Die fijne euro's rond de 20e van de maand ga je niet meer krijgen. Ben je een langstudeerder en schrijf je je tijdens het studiejaar al uit omdat je je diploma hebt gehaald? Vaak kun je nog een deel van het betaalde collegegeld terugvragen!

↳ Checken studieschuld

Een tikkeltje confronterend maar wel mega belangrijk om te weten hoeveel je moet afbetalen. In het oude leenstelsel werd je schuld omgezet naar een gift, maar dat geldt helaas niet voor studenten die na 2015 zijn begonnen. Hoe sneller je weet wat je moet terugbetalen, hoe beter. Informeer daarom naar de terugbetaalregeling.

↳ Doe studentenkorting!

Als student maakte je vast en zeker gebruik van studentenkortingen. Balen, want vanaf nu heb je geen recht meer op een studentenpolis. *Welcome to grown up life!*

↳ Bereken huur- en zorgtoeslag

Na je studie meteen een fulltimebaan en dus een hoger inkomen? Tof, maar dat heeft wel invloed op de toeslagen die je krijgt. Je jaarinkomen mag niet hoger zijn dan 30.481 euro om zorgtoeslag te ontvangen. Het is ook belangrijk om in de gaten te houden of je recht hebt op huurtoeslag. Vanaf 2020 kent de huurtoeslag geen harde inkomensgrens meer, maar check het wel bij de Belastingdienst. Achteraf terugbetalen omdat je eigenlijk geen recht had op de toeslag, daar zit je echt niet op te wachten.

↳ Nieuwe adres doorgeven

Op kamers gegaan en nu weer terug naar je ouders of weg uit je studentenhuus? Geef dan uiterlijk op de dag van je verhuizing je nieuwe adres door aan je gemeente. *Don't worry*: de gemeente geeft je wijzigingen door aan de Belastingdienst en DUO.

Bron: CNV Jongeren

HET GROTE STAGE-BINGO SPEL!

Je ziek
melden in de
eerste twee
weken

Huilen op
stage

Regelmatig
te laat
komen

Je
verslapen

Te vroeg
stoppen

Elke dag voor
iedereen
koffie halen

Ongeluk
hebben op
weg naar
stage

Sleutels van
je stageplek
kwijtraken

Stage-
terugkomdag

Trakteren op
de laatste
stagedag

Veel op je
telefoon staren

Andere dingen
doen onder
stagetijd

